

Puolustusvaliokunnalle

Telia Finland Oyj kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksistä Eduskunnalle tiedustelulainsäädäntöön liittyen ja esittää kunnioittaen lausuntonaan seuraavaa:

Lausunto sisältää kannanotot seuraaviin hallituksen esityksiin:

HE 199/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tiedustelutoiminnan valvonnasta ja laiksi valtion virkamieslain 7 §:n muuttamisesta

HE 202/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle siviilitiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi

HE 203/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sotilastiedustelusta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Telia Finland Oyj:n näkemyksen mukaan seuraavat seikat ovat keskeisiä tiedustelulainsäädännössä:

- Viestinnän välittäjänä toimivan teleyrityksen ja tiedustelutoimintaa harjoittavan viranomaisen väliset vastuut ja työnjako tulee määritellä täsmällisesti ja tarkkarajaisesti.
- Teleyrityksen rooli ja yhteiskunnallinen merkitys riippumattomana viestinnän välittäjänä on demokraattisen oikeusjärjestelmämme peruspilari. Viranomaisen rooli ja tehtävä on huolehtia valtion ja sen kansalaisten turvallisuudesta.
- Teleyrityksen tehtävä tiedustelulainsäädännön mukaisten viranomaisten oikeuksien toteuttamisessa on toimia tiedustelun teknisenä mahdollistajana. Teleyrityksen tehtäviin ei kuulu arvioida viranomaisen tiedustelupyyntöjen lainmukaisuutta tai tulkita pyyntöjen sisältöä.
- Tiedustelulainsäädännöllä ei tule rajoittaa viestintäpalveluiden käyttäjien yksityisyyden ja luottamuksellisen viestinnän suojaa enempää kuin on välttämätöntä, eikä teleyrityksen luotettavuutta asiakkaiden ja käyttäjien viestinnän välittäjänä tule saattaa kyseenalaiseksi teleyritykselle asetettavien avustamisvelvoitteiden vuoksi.
- Tiedustelutoiminnan valvonnan tulee olla tehokasta ja läpinäkyvää, jotta niin teleyritykset, sen asiakkaat ja käyttäjät kuten myös muut kansalaiset voivat varmistua siitä, että yksityisyyden suojaan puututaan ainoastaan siinä laajuudessa kuin se on välttämätöntä.
- Toimivassa demokraattisessa yhteiskunnassa myös viestintäpalveluiden vakaus, laatu ja turvallisuus ovat keskeisiä arvoja, joiden toteutumista ei tule vaarantaa esimerkiksi avaamalla jatkuvaa ja rajoittamatonta pääsyä suoraan teleyrityksen järjestelmiin.

Ehdotetuista säännöksistä aiheutuisi teleyrityksille ja tiedonsiirtäjille kustannuksia, joiden määrä riippuisi poliisilain ehdotetun 5 a luvussa tarkoitettujen menetelmien sekä siviili- ja sotilastiedustelulaeissa tarkoitetun tiedustelun ja tiedonsiirtäjiltä vaadittavien toimenpiteiden kokonaismäärästä. Toimenpiteiden lukumäärä ei ole teleyritysten eikä tiedonsiirtäjien ennakoitavissa eikä myöskään kontrolloitavissa. Esityksen perusteella ei pysty ennakoimaan, tiedustelutoimenpiteistä teleyrityksille tai tiedonsiirtäjille aiheutuvia kustannuksia.

Vuoden 2015 alusta tietoyhteiskuntakaaren kustannusten korvauskäytännön mukaan teleyritykset eivät ole enää saaneet korvausta viranomaisten avustamisesta aiheutuneesta työstä, mutta järjestelmäkustannukset on edelleen korvattu. Ehdotuksessa poliisilain tiedustelumenetelmistä aiheutuvat toimenpiteet korvattaisiin tietoyhteiskuntakaaren mukaan.

Tiedustelun säädösympäristöä kehitettäessä on syytä muuttaa kustannusten korvauksen sääntelyä siten, että teleyrityksillä ja tiedonsiirtäjillä on selkeästi oikeus täysimääräiseen korvaukseen viranomaisten avustamisesta aiheutuneista kustannuksista. Nykyinen korvauskäytäntö on omiaan johtamaan tehottomiin toimintatapoihin, jos järjestelmien kehittämisen sijaan käytettäisiin ei-korvattavia manuaalisesti tehtäviä toimenpiteitä.

Janne Kankare
Head of Security
Telia Finland Oyj

